

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2010-10-06
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
39209-10
Enhet 15

SÖKANDE

KONKURRENSVERKET	
2011-03-23	
Avd	
Dnr	
Doss	Aktbil

MOTPART
Statens Konstråd
Box 45 134
104 30 Stockholm

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling – LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 62947

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se		

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

██████████ ansöker om överprövning enligt LOU av Statens konstråds upphandling av konstnärligt gestaltungsuppdrag i Karolinska Institutets (KI) nya aula. Han anför bl.a. följande. Enligt hans uppfattning ska gestaltungsuppdragen utannonseras på myndighetens hemsida. Istället för att följa lagen tillfrågas (handplockas) en konstnär och uppdragen konkurrensutsätts inte, vilket strider mot konkurrenslagstiftningen och LOU. Uppdragen är konstnärliga tjänster och ska upphandlas för att garantera icke-diskriminering av presumtiva uppdragstagare, kvalitet, miljöhänsynstagande, budget och garantera konkurrensneutraliteten.

Statens konstråd bestrider bifall till ansökan och anför i yttrande bl.a. följande. Statens konstråd är en statlig myndighet under kulturdepartementet som, enligt förordning 2007:1188 med instruktion till Statens konstråd, har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön. Detta görs bl.a. genom beställning och förvärvande av samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet. I denna del samverkar Statens konstråd normalt med arkitekter, fastighetsägare/byggherrar och representanter för de blivande brukarna av konsten bl.a. för utarbetande av kravspecifikation avseende de konstnärliga gestaltungsuppdrag som man avser att anskaffa. Ifrågavarande upphandling sker i samband med det planerade uppförandet av KI:s nya aula, som ritats av ██████████ arkitektkontor. Aulan har starka band till Nya Karolinska Solna och är tänkt att vara KI:s ansikte utåt och ska fungera som ett centrum för KI:s stora utbyte med omvärlden och inhysa bl.a. kongresser och seminarier, exempelvis i samband med utdelandet av Nobelpriset i medicin. Aulan ska därför vara representativ ur ett internationellt perspektiv samtidigt som den ska ha tydliga nordiska signum. Aulans interiör, där trianglarna som utgör aulans fasad går igen i inredningen och hur golvmaterial fogats samman, består bl.a. av en foajé med lutande väggpar-

tier och dubbelkrökta ytor av nordiska material såsom kalksten och natursten. Den ifrågavarande upphandlingen avser en konstnärlig gestaltning som ska inrymmas i foajén. Den konstnärliga gestaltningen ska harmoniera med foajéns lutande väggpartier och dubbelkrökta ytor och de nordiska materialvalen samtidigt som aulans arkitektoniska helhet ska lyftas fram. För att genomföra upphandlingen har en sakkunnig kommitté tillsatts med representanter från de myndigheter som samarbetar i upphandlingen – KI, Akademiska Hus och [REDACTED] arkitektkontor. Kommittén har, främst utifrån de konstnärliga och estetiska men även utifrån arkitektoniska och produktionstekniska hänsyn som följer av denna anskaffnings särskilda karaktär, enats om riktlinjer för uppdraget. Mot bakgrund av dessa riktlinjer har Statens konstråds projektledare gått igenom ett större urval av konstnärer, vilket resulterat i att nio konstnärskap har granskats av den sakkunniga kommittén. Därefter har en konstnär, som av kommittén bedömts vara kvalificerad och intressant mot bakgrund av uppdragets särskilda karaktär, erbjudits att utföra skissuppdrag avseende konstnärlig gestaltning av foajén. Efter en bedömning av detta kan kommittén och Statens konstråd, på basis av konstnärliga bedömningar och estetiska hänsyn, komma att erbjuda konstnären uppdraget. Det är Statens konstråds uppfattning att det förfarande som tillämpas inom ramen för aktuell upphandling uppfyller förutsättningarna för tillämpning av undantaget för konstnärliga skäl i enlighet med 15 kap. 5 § 3 LOU.

[REDACTED] anför i yttrande bl.a. följande. Statens konstråd har inte rätt att generellt utnyttja undantaget i 15 kap. LOU. Undantaget ska utnyttjas restriktivt. Statens konstråds motivering ger enligt hans uppfattning inte stöd för att den utvalda konstnären är den enda som kan utföra uppdraget och att undantaget således skulle vara tillämpligt. [REDACTED] har bifogat och åberopat bl.a. Förvaltningsrätten i Göteborgs dom den 22 september 2010 i mål nr 11150-10.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling ändrades den 15 juli 2010. Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna (2010:571) gäller äldre bestämmelser för upphandlingar som har påbörjats före ikraftträdandet. Den nu aktuella upphandlingen påbörjades före den 15 juli 2010. Det är därför lagens lydelse före detta datum som är aktuell i detta mål. Med LOU avses således lagens tidigare lydelse.

Enligt 15 kap. 5 § 3 LOU får en upphandlande myndighet utan föregående annonsering begära anbud genom att skicka en skrivelse till endast en leverantör om det som ska upphandlas av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör.

I 16 kap. 1 § första stycket LOU stadgas att en leverantör som anser sig ha lidit eller kan komma att lida skada enligt 2 § får i en framställning till allmän förvaltningsdomstol ansöka om åtgärder enligt den paragrafen.

I 16 kap. 2 § LOU anges att om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

Förvaltningsrättens bedömning

Av 15 kap. 5 § 3 LOU framgår att en upphandlande myndighet kan inskränka sig till att begära anbud genom att skriftligen kontakta endast en leverantör, om bl.a. konstnärliga skäl eller ensamrätt gör att bara denna leverantör kan leverera det som myndigheten vill köpa. I praxis har uttalats att det är den upphandlande enheten som har att visa att förutsättningarna för undantaget föreligger.

I målet är ostridigt att Statens konstråd köper en konstnärlig gestaltning. Det är då fråga om en offentlig upphandling som ska göras i enlighet med LOU, vilket innebär att Statens konstråd ska öppna sin anskaffning för den konkurrens som finns. I detta fall aktualiseras ovanstående undantagsbe-

stämelse. Regeringsrätten har i två nyligen avgjorda mål diskuterat undantagsbestämmelsens tillämplighet vid förfarandet av upphandling av konst. I RÅ 2008 ref. 79 framhöll Regeringsrätten att det råder speciella förhållanden för upphandling av konstnärliga tjänster. Därefter uttalade Regeringsrätten att kommunen genom att hänvisa till anskaffningens särskilda karaktär, till att det slutliga beslutet föregåtts av bedömningar av en större krets av konstnärer och att urvalet gjorts av en särskilt tillsatt sakkunnig kommitté, visat att undantagsbestämmelsen tillämpats med den urskillning som förutsätts i LOU och i enlighet med de gemenskapsrättsliga principer som upphandlingsreglerna bygger på varför upphandlingen gjorts i enlighet med reglerna i LOU. I RÅ 2009 not. 134 fann domstolen att undantagsbestämmelsen inte var tillämplig med hänvisning till att den upphandlande enheten lämnat en tunn och allmän beskrivning av uppdraget och inte angett några omständigheter kring det tänkta konstverket som skulle kunna göra undantagsregeln tillämplig.

Den ifrågavarande upphandlingen avser en konstnärlig gestaltning som ska placeras i KI:s nya aula. Statens konstråd har gett en beskrivning av aulans arkitektur och anfört att den konstnärliga gestaltningen ska harmoniera med foajéns speciella utformning, som består av lutande väggpartier, dubbelkrökta ytor och nordiska materialval, samtidigt som aulans arkitektoniska helhet ska lyftas fram. Enligt förvaltningsrätten har Statens konstråd genom den beskrivning som lämnats i målet avseende uppdragets särskilda karaktär och den urvalsprocess som skett visat att undantagsbestämmelsen i 15 kap. 5 § 3 LOU är tillämplig vid aktuell upphandling samt att undantaget har tillämpats med den urskillning som förutsätts i LOU.

Upphandlingen har således skett i enlighet med LOU och de gemenskapsrättsliga principer som lagen bygger på. Ansökan om överprövning ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1a LOU)

Christiana Lyrestam
Förvaltningsrättsfiskal

Föredragande har varit Ulrika Alvinger.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut var till förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU